

*Відгук офіційного
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 64.109.002
О.М. Лагода
31.12.2021*

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 64.109.002 у Харківській державній
академії дизайну і мистецтв, доктору
мистецтвознавства, доценту, доценту
кафедри дизайну тканин і одягу
Харківської державної академії дизайну
і мистецтв Лагоді Оксані Миколаївні

ВІДГУК

**Офіційного опонента кандидата мистецтвознавства, доцента,
завідувача кафедри дизайну Волинського національного університету
імені Лесі Українки на дисертацію Величко Надії Вікторівни на тему
«Інтерактивність як засіб формування дизайну дитячої друкованої книги»,
подану до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 64.109.002 у Харківській
державній академії дизайну і мистецтв на здобуття ступеня доктора
філософії (PhD) за спеціальністю 022 «Дизайн»**

Актуальність обраної теми дослідження

На зламі XX-XXI століть зміни у сприйнятті, зберіганні і засвоєнні інформації зазнали кардинальних перетворень, що, в першу чергу, пов'язане з науково-технічною революцією і глобальною цифровізацією суспільства, яка стає найважливішим фактором економічного зростання будь-якої країни.

У дисертаційній роботі Величко Надії Вікторівни багатовекторно розкрито стан дослідження питання дизайну дитячих друкованих видань з інтерактивними елементами та дано визначення поняттю «дитяча інтерактивна друкована книга». Також виявлено закономірності розвитку інтерактивної друкованої книги від моменту її виникнення до наших днів та визначено характерні риси дизайну таких видань. Авторка ґрунтовно аналізує сучасний стан інтерактивної друкованої дитячої книги в Україні та світі та виявляє основні тенденції розвитку таких видань. У роботі Надії Величко здійснено обґрунтування доцільності використання інтерактивних елементів у дизайні дитячої книги та необхідності врахування під час розроблення їхнього дизайну вимог педагогіки і віку читача. У дисертації також систематизовано й класифіковано засоби організації інтерактивної взаємодії у дизайні дитячих

книг, надано практичні рекомендації та визначено перспективи подальших наукових розвідок у напрямі дизайну дитячих книжок.

Тема дисертації відповідає плану підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації кафедри графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Враховуючи вище зазначене, дослідження Величко Надії Вікторівни, яке спрямоване на висвітлення дизайну дитячої друкованої книги з інтерактивними елементами, є актуальним, своєчасним і заслуговує уваги.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту та структури дисертації Величко Надії Вікторівни дає підстави стверджувати, що у роботі чітко, лаконічно і компетентно сформульовано актуальність теми, мету і завдання, визначено об'єкт та предмет аналізу, а також обґрунтовано новизну та практичне значення і окреслено хронологічні межі дослідження. Комплексність дисертації обумовлена всестороннім, глибоким та поступовим вивченням здобувачем предмету дослідження – інтерактивність як засіб формування дизайну дитячої книги. Робота вирізняється широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази, а також чіткою структурованістю викладеного матеріалу та різноманітністю представлення ілюстративного наповнення.

У дисертаційній роботі Величко Надія Вікторівна спирається на значну кількість джерел вітчизняних і зарубіжних науковців, присвячених вивченню еволюції дизайну в сучасному світі; дослідженню інтерактивності та візуальності у контексті дизайну; аналізу книги як культурного феномену; опрацюванню питань книжкового дизайну в сучасному світі; простежуванню змін у свідомості сучасної дитини та дизайні дитячої книги.

Достовірність отриманих наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи Величко Н. В. підтверджується використанням методів порівняльно-історичного, ретроспективного, синхронного і мистецтвознавчого

(образно-стилістичного) аналізу, а також застосуванням загальнонаукових методів аналізу та синтезу.

Визначена мета дослідження забезпечує комплексне розкриття на належному рівні основного змісту роботи, яка полягає в мистецтвознавчому аналізі інтерактивних засобів дизайну друківаних дитячих книжок, виявленні функціонального призначення таких видань і характерних засобів організації інтерактивної взаємодії. Загалом обсяг охоплених матеріалів і ступінь їх опрацювання повною мірою сприяє розв'язанню наукових задач та досягненню поставленої мети.

Об'єктом дисертаційної роботи обрано дизайн дитячої друківаної книги з інтерактивними елементами. У відповідності до об'єкту дисертації зважено сформульовані взаємопов'язані завдання, висвітлені у відповідних розділах.

Структурно дисертація Величко Надії Вікторівни побудована і спрямована на визначення особливостей інтерактивності як засобу формування дизайну дитячої друківаної книги.

У першому розділі автором проаналізовано окремі питання дизайну дитячих друківаних видань з інтерактивними елементами, що розглядалися дослідниками вітчизняних і закордонних науковців. Авторка доводить, що тема інтерактивності у сучасному дизайні загалом та книжках зокрема неодноразово привертала увагу дослідників. Проте у вивчених роботах науковці, які вивчали питання дизайну книги з інтерактивними елементами, виокремлюють електронні й друківані книжки, диференціюючи їх за формою носія, причому не екстраполюють явище інтерактивності на різні типи носіїв.

Другий розділ дисертації висвітлює визначення поняття «інтерактивність» у різних сферах людської діяльності. Авторка доводить, що цей термін розширив сферу використання, охоплюючи різноманітні сфери людської діяльності. Запропоноване Величко Надією Вікторівною синтетичне авторське визначення поняття «книга», яке використовується у дисертації, як спроба охопити її різні прояви та водночас диференціювати від інших форм, є цілком логічним і обґрунтованим. Також у другому розділі вперше виведено визначення інтерактивної друківаної книги як поліграфічного видання, що

забезпечує взаємну активність книги й читача та прослідковано закономірності і характерні риси дизайну її розвитку від моменту виникнення до наших днів.

У третьому розділі авторка, застосовуючи методи художньо-стилістичного, композиційного і порівняльного аналізу примірників видань з країн Європи, Азії та США демонструє, що сучасним інтерактивним друкованим книгам притаманна активна робота з простором, вихід за межі сторінок, складні просторові й конструктивні рішення, які розгортаються у різних вимірах, наявність додаткових розгортів, у яких ховаються інтерактивні елементи та велика кількість рухомих деталей.

Четвертий розділ дисертації містить комплексний аналіз методів організації інтерактивної взаємодії у дитячій книзі. Величко Надія Вікторівна вперше здійснила класифікацію інтерактивних друкованих книжок за цією ознакою. Розподіл інтерактивних книг здійснювався за найбільш характерними ознаками, такими як метод реалізації інтерактивності; можливість використання додаткових пристроїв; ступінь автоматичності роботи та об'ємності; технологічні особливості виробництва. В подальшому аналізі автор доводить важливість вибору графічної мови й ступень інтерактивності видання в залежності від віку читача. Також автор вважає, що у дизайні видань з доповненою реальністю важливо поєднувати їх в цілісні системи з дизайном мобільного застосунку.

Дисертаційна робота містить вступ, 4 розділи та три додатки. Загальний обсяг роботи становить 346 сторінок, з яких обсяг основного тексту налічує 160 сторінок. Список використаних джерел інформації – 164 позиції, 18 сторінок Додаток А – 190 ілюстрацій, 151 сторінка, додаток Б – 10 позицій, 6 сторінок, додаток В – 9 позицій, 11 сторінок.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертаційної роботи та повнота їх викладу в опублікованих працях

Аналіз дисертації Величко Надії Вікторівни доводить, що у роботі вперше: дано визначення дитячої інтерактивної друкованої книги; здійснено комплексний аналіз сучасних засобів інтерактивної взаємодії читача з

друкованою книгою; створено класифікацію друкованих книг з точки зору методів організації інтерактивності. Також здійснено уточнення: трактування використовуваних термінів; тенденції розвитку книжкової форми в сучасному графічному дизайні; вплив інтерактивності на формування утилітарних та естетичних якостей дизайну дитячої книжки. Подальший розвиток проблематики здійснено у дослідженні книги як частини сучасного інформаційного простору; вивчення особливостей і подібності книги з іншими носіями інформації; студіювання змінень, що відбуваються зараз у медіакультурі й системі сприйняття споживачем інформації, та їхнього впливу на книжкову форму.

Основні положення і результати дисертації відображено у 5 наукових працях, опублікованих у вітчизняних і закордонних спеціалізованих виданнях. Апробацію матеріалів дисертації було зроблено у 11 доповідях на наукових конференціях і форумах.

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Зміст анотації та основних положень тексту дисертаційної роботи Величко Надії Вікторівни відповідає частині формулювання мети, об'єкту, предмету, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст анотації стисло відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації отриманих наукових результатів, основні ідеї тексту дисертації. Анотація не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

1. У підрозділі 1.1 «Дизайн інтерактивної книги в роботах дослідників» доцільно було б краще структурувати виклад матеріалу за певними групами, дотримуючись умовної спеціалізації, що унеможливить розмивання загального враження від опрацювання науковцями багатогранної проблеми, яка піднята у дисертації. Зокрема, на стор. 24, де авторка проводить аналіз робіт, присвячених дизайну, включений абзац праці А. Гребенюк, що відноситься до

культурологічного аспекту. Аналогічне нелогічне включення матеріалу зустрічаємо на сторінках 25-26, де загалом йдеться про дизайн та ілюстрацію, а висвітлено психологічний аспект тощо.

2. У четвертому розділі дисертації «Функціональні та естетичні аспекти дизайну інтерактивної дитячої книги» здійснено ґрунтовний аналіз художньо-естетичних особливостей книг, що проілюстровано значною кількістю матеріалу. Натомість у підрозділі 2.2 «Історія розвитку інтегративної друкованої книги» аналіз проектно-графічної мови зразків книг значно поступається сучасним, незважаючи на достатньо зібраний ілюстративний матеріал, який цілком дає можливість це зробити.

3. У дисертації допущені неточності у нумерації ілюстративного матеріалу. Зокрема двічі дублюється номер малюнка 2.21 на сторінках 211 і 212, що відповідно має некоректне посилання в текстовій частині.

4. У дисертації досить часто використовується умовне хронологічне поняття «на сьогоднішній момент» (стор. 12), «на сучасному етапі розвитку..» (стор. 43). Варто було б уникати таких трактувань і точніше визначати хронологічні рамки дизайну інтегративних книг.

5. У роботі є орфографічні похибки, що призводять до неоднозначного трактування змісту, наприклад, «коробок» вочевидь малось на увазі «коробку» (с. 50), «перекладні», хоча напевно має бути «перекладені» тобто іноземні (с. 98).

Загальний висновок та оцінка дисертації

Загалом вважаю, що дисертаційна робота Величко Надії Вікторівни на тему «Інтерактивність як засіб формування дизайну дитячої друкованої книги», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 64.109.002 у Харківській державній академії дизайну і мистецтв на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 022 «Дизайн» є повноцінним, самостійним науковим дослідженням, що містить аргументовані та конкретні наукові результати, які мають наукову, а головне практичну цінність і важливе значення для розвитку дизайну дитячої друкованої книги в Україні

За актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем і практичною цінністю, а також змістом та оформленням дисертація повністю відповідає вимогам п.9, 10, 11 Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України відб березня 2019 р. №167), положенням наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог оформлення дисертації», та відповідає плану підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації кафедри графічного дизайну Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства, доцент,

завідувач кафедри дизайну

Волинського Національного університету

імені Лесі Українки

Д. К. Авраменко

